

DOBROGEA ÎN CONTEXTUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

Academia Oamenilor de Știință din România, Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Administrația Fondului Cultural Național și Asociația „Dobrogea - Istorie și Civilizație” în cadrul unui proiect amplu (care a inclus și un program special pentru elevii și tinerii constănțeni ce îndrăgesc istoria și doresc rememorarea trecutului, prin activități specifice: expoziții, concursuri ș.a.) au organizat în zilele de 26-28 octombrie 2017 Simpozionul internațional „Dobrogea în contextul Primului Război Mondial”.

Comunicările susținute în cadrul simpozionului au fost cuprinse în volumul „Dobrogea în contextul Primului Război Mondial” (tipărit la Editura Top Form, București, 436 p.) având coordonatori pe prof. Univ. dr. Valentin Ciorbea, dr. Corina Mihaela Apostoleanu și dr. Delia-Roxana Cornea și este structurat pe patru secțiuni: Primul Război Mondial. Reflecții și analize; Dobrogea în contextul Primului Război Mondial; Varia; Documente fotografice.

Volumul este dedicat: „La împlinirea ce-

lor 100 de ani de la Primul Război Mondial, în pragul sărbătoririi **Centenarului Marii Uniri a românilor**, dobrogenilor aflați și chemați sub drapel în 1916, sutelor de eroi căzuți pe câmpurile de bătălie dintre Dunăre și Marea Neagră, din Muntenia și Moldova, pe fluviu, locuitorilor care au cunoscut drama pribegiei și celor rămași la vetrele lor, oprimați de regimul militar de ocupație instalat de Puterile Centrale, intelectualilor patrioți, prietenilor din străinătate ai țării noastre care și-au pus condeii și talentul diplomatic pentru apărarea dreptului imprescriptibil al României asupra Dobrogei”.

Prof. univ. dr. Valentin Ciorbea arată în *Argument* că „realizarea volumului de studii a pornit din dorința de a nu lăsa uitarea să se așeze peste un eveniment cu consecințe perene în istoria românilor și, desigur, și a regiunii dintre Dunăre și Marea Neagră”.

La elaborarea volumului au participat personalități proeminente ale istoriografiei românești actuale, precum academicienii Dan Berindei și Alexandru Zub, cărora li s-au alăturat cu studii și articole valoroși cercetători de la București, Iași, Oradea, Pitești, Constanța și Tulcea, din Germania și Bulgaria.

Într-o secțiune specială sunt incluse imagini privind participarea Flotei de Operațiuni la Primul Război Mondial, puse la dispoziție de Muzeul Național al Marinei Române, precum și imagini de epocă legate de Constanța, din colecția arhitectului Radu Cornescu. Pentru prima dată într-o lucrare de asemenea amploare, prin grija colonelului (r) Remus Macovei, președintele filialei Constanța a Asociației „Cultur Eroilor”, s-au grupat cu informații succinte fotografiile tuturor monumentelor ridicate în localitățile județului Constanța în cinstea eroilor căzuți la datorie în Primul Război Mondial. Pe *Coperta 1* a volumului regăsim placa comemo-

rativă cu eroii Colegiului Național „Mircea cel Bătrân” din Constanța, profesori și elevi morți în Primul Război Mondial, opera sculptorului Ion Jalea, fost elev al prestigiosului colegiu tomitan.

Dr. Teodora GIURGIU

DIVIZIA A VI-A INFANTERIE. JURNAL DE OPERAȚIUNI (14 AUGUST 1916-12 MAI 1918)

În zilele de 28 și 29 iulie 2017, Muzeul Vrancei din Focșani, cu sprijinul generos al Consiliului Județean Vrancea și într-un parteneriat din ce în ce mai eficient cu Academia Oamenilor de Știință din România, a organizat Sesiunea științifică națională „100 de ani de la luptele de Mărăști și Mărășești”, manifestare onorată de prestigioși istorici și cercetători civili și militari, precum Constantin Bușe, Ioan Scurtu, Constantin Hlihor, Sorin Damean, Petre Țurlea, Corneliu-Mihail Lungu, Valentin Ciorbea, Jipa Rotaru, Marian Moșneagu, Marusia Cîrstea, Ion Giurcă, Florian Bichir, Silviu Moldo-

van, Costică Neagu, Adrian Stroea, Alin Spânu, Luminița Giurgiu, Dan Prisăcaru, Teodora Giurgiu și mulți alți profesori, muzeografi, arhiviști și publiciști.

Cu prilejul expunerii comunicărilor științifice și al dezbaterilor au fost evocate personalități din elita politică și militară a României începutului de secol XX, fiind rememorate decizii, planuri de campanie, episoade dramatice și remarcabile fapte de arme ale ostașului român din timpul Primului Război Mondial.

Vrancea s-a dovedit din nou nu numai un autentic tărâm al jertfei și al biruinței dar și spațiu al recunoștinței eterne față de miile de eroi ai neamului care au pecetluit înfăptuirea României Mari la Soveja și Câmpuri, la Panciu și Străoane, la Muncelu și Varnița, la Mărăști, Doaga și Mărășești.

În memoria și pentru pomenirea acestora peste veacuri, prof. dr. Horia Dumitrescu, directorul Muzeului Vrancei, împreună cu experimentatul arhivist militar dr. Cornel Țucă, regretatul dr. Dan Ovidiu Pintilie, fost director al Serviciului Județean Argeș al Arhivelor Naționale și comandorul (r) dr. Marian Moșneagu, fostul șef al Serviciului Istoric al Armatei între anii 2007 și 2016, au lansat consistentul volum documentar „Divizia a VI-a Infanterie. Jurnal de Operațiuni. Volumul I (14 august 1916-12 mai 1918)”.

Apărută în colecția „Centenarul Primului Război Mondial”, în cel mai elegant format tipografic posibil, la Editura Pallas din Focșani, lucrarea de 665 de pagini prezintă succint acțiunile de luptă ale Diviziei 6 Infanterie cu reședința în garsozoana reședință de județ din perioada primei mari conflagrații mondiale, lăsând cititorului plăcerea lecturării și descoperirii adevăratei „istorii” a acestei mari unități de elită a Armatei Române. „Autorii, așa cum

și-au propus inițial, luând în calcul și bogăția materialului arhivistic existent în fondul de arhivă creat de Divizia 6 Infanterie, care poate răspunde oricărei problematici ce ar putea interesa istoricii sau iubitorii de istorie, prezintă în continuare principalele evenimente și evoluția istorică a organigramei marii unități, evidențiind schimbările semnificative apărute în timp” – se precizează în concludentul studiu introductiv.

Acest amplu demers publicistic va continua anul acesta cu editarea volumului II al lucrării, care va fi lansat la manifestarea omagială organizată de muzeul-gazdă din Focșani în zilele de 21 și 22 septembrie 2018.

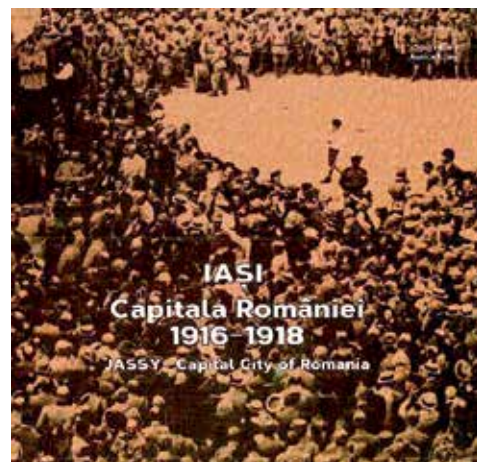
Întreaga noastră grațitudine și sinceră admirație pentru muzeografii coordonați de neostenitul director Horia Dumitrescu și partenerii lor, pentru consecvență, pragmatism, rigoare și eleganța acestei manifestări de reală ținută științifică, discret dar distins acompaniată de o stare de spirit pe deplin motivantă. Felicitări autorilor, Bravo Muzeului Vrancei!

Căpitan psiholog

dr. Irina-Alexandra SIMION

IAȘI - CAPITALA ROMÂNIEI 1916 - 1918

La 24 ianuarie 2017, în cadrul manifestărilor științifice și culturale desfășurate la Muzeul Unirii din Iași, se lansa albumul **IAȘI - Capitala României 1916 - 1918**, apărut la Editura DAR DEVELOPEMENT PUBLISHING, București, 2017, având ca autori pe distincții istorici, cercetători și muzeografi Sorin Iftimi, muzeograf la Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași și Aurica Ichim, directorul Muzeului Unirii Iași.

Apărută în cadrul Centenarului Războiului de Întregire Națională, lucrarea de 311 pagini a fost publicată cu sprijinul substanțial al Primăriei Municipiului Iași, în condiții grafice deosebite, în format 29/29 cm.

Albumul cuprinde un *Cuvânt înainte* semnat de primarul municipiului Iași, Mihai Chirica, *Argument* și 10 capitole: Orașul Iași - „A doua Capitală”; Refugiul la Iași. Dezastrul și regăsirea speranței; Familia Regală în „Orașul Unirii”; Guvernul și Parlamentul în părăsire; Misiuni diplomatice și militare; Spitalele militare și Crucea Roșie; Armata Română și Armata Rusă în 1917; Viața cotidiană și viața culturală”; Anul 1918. Premisele Marii Uniri; Memoria războiului - recurs la identitate”.

Fiecare capitol cuprinde o sinteză a evenimentelor, însoțită de fotografii, unele dintre acestea inedite, aflate în colecțiile Muzeului de Istorie din cadrul Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași, Arhivele Naționale ale României, Biblioteca Academiei Române, Mu-

zeului Național de Istorie a României, Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași, precum și fotografiile din colecțiile particulare ale domnilor Narcis Dorin Ioan, managerul Muzeului Național Peleş, dr. Adrian Popovici și Jil Silberstein.

Albumul evidențiază faptul că în urmă cu un secol, orașul Iași și-a demonstrat încă o dată importanța sa strategică de a făuri istorie și de a salva onoarea unui întreg popor.

La sfârșitul anului 1916, prin forța împrejurărilor, Iașul a devenit „Capitală de Război”, Familia Regală, Armata, Guvernul, Parlamentul și o bună parte a populației din regiunile cotopte de Puterile Centrale refugiindu-se în vechea capitală a Moldovei. Numărul locuitorilor orașului a crescut brusc, de trei patru ori, primarul George Mârzescu întreprinzând tot ce era omenește posibil pentru a găsi soluții de rezolvare a unor probleme insurmontabile. Drama umană petrecută atunci, amplificată de ger, foamete, tifos și un cumplit accident feroviar este greu de imaginat astăzi. Numărul victimelor zilnice a produs un efect demoralizator, depășit cu mare dificultate. Cu toate acestea, la Iași românii și-au regăsit încrederea în destinul lor, au redescoperit forța solidarității și puterea de a învinge.

În Moldova s-a organizat rezistența armată și s-a păstrat nucleul statului în jurul căruia s-a făurit România Întregită. La Iași, la îndemnul Regelui Ferdinand, Guvernul și Parlamentul au luat decizii importante precum introducerea votului universal și înfăptuirea reformei agrare. La Iași au venit delegațiile Basarabiei și Bucovinei pentru a vesti dorința lor de a se uni cu Țara. Grație demersurilor politice făcute la Iași a fost posibilă realizarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

În acele momente de grele încercări, românii nu au fost singuri. Alături de ei au fost prezenți la Iași Aliații (francezi, ruși, englezi, americani), care, prin misiuni militare, medicale sau diplomatice au sprijinit cauza românească. Mulți dintre aceștia s-au jertfit, cu un înalt spirit al datoriei și onoarei, alături de români.

Rezistența de la Iași este un episod eroic datorat nu doar ieșenilor sau moldovenilor. Aceasta a fost opera istorică a românilor de pretutindeni. În acei ani de cumpănă, Iașul a avut un rol esențial în făurirea istoriei națiunii noastre, motiv pentru care orașul poate fi denumit, pe bună dreptate, „Capitală a Rezistenței Românești” și „Capitală a Renașterii Naționale”.

Folosim acest prilej pentru a aduce un cald omagiu autorilor pentru eforturile depuse pentru a realiza acest valoros album, precum și instituțiilor și persoanelor care au sprijinit și sprijină publicarea unor astfel de lucrări.

Tuturor, grațitudinea și prețuirea noastră.

Colonel (r) dr. Dan PRISĂCARU

ACTIVITATEA PREOȚILOR DE ARMATĂ ÎN CAMPANIA DIN 1916-1918

În contextul Centenarului Marii Uniri, Editura *Basilica*, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, readuce în atenția publicului și a cercetătorilor în domeniu lucrarea **Activitatea preoților de armată în campania din 1916-1918** a părintelui Constantin Nazarie. Aceasta este a doua ediție, îmbunătățită și adăugită, după cea apărută în anul 1920.

Preotul Constantin Nazarie a fost ales de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în

martie 1915 ca „protopop al preoților de armată” și șef al Serviciului Religios. Numirea lui Constantin Nazarie ca protopop al preoților militari a fost o alegere îndreptățită și inspirată. Fire puternică și preot cu o aleasă erudiție, acesta îndeplinea toate calitățile necesare unui lider al preoților militari.

Părintele Nazarie s-a născut la 16 martie 1865, în satul Grădiștea, comuna Vultureni, fostul județ Tecuci (astăzi în județul Bacău). A urmat cursurile Seminarului Teologic „Sfântul Gheorghe” din Roman (1881-1885) și, ulterior, pe cele ale Seminarului „Veniamin Costachi” din Iași (1885-1888). În anul 1887, este trimis de către episcopul Melchisedec Ștefănescu la Academia Teologică din Kiev, unde va studia timp de cinci ani, până în anul 1893, finalizându-și studiile prin lucrarea de licență *Sermones dominicales per solum anum*. Revenit de la studii, îndeplinește serviciul militar, fiind numit ulterior secretar și pedagog-șef al Seminarului din Roman, iar apoi director al Cancelariei Episcopiei Romanului și profesor suplinitor de geografie și istorie.

Începutul Primului Război Mondial îl găsește în postul de profesor al Facultății de Teologie Ortodoxă din București. Numirea în funcția de protopop al preoților militari a avut loc în urma unui vot unanim al membrilor Sfântului Sinod, având în vedere calitățile care îl recomandau. Pentru meritele sale deosebite în sprijinul Bisericii, Armatei și Patriei, preotul Constantin Nazarie a fost decorat cu Ordinul „Steaua României” în grad de Ofițer și cu Crucea Comemorativă și, totodată, cu Ordinul „Sfânta Ana”, clasa a II-a, unul dintre cele mai importante ordine rusești.

Cartea cuprinde în cele 239 pagini o Notă editorială a Editurii *Basilica*, repere ale activității a 168 preoți militari în anii Războiului de Întregire Națională, precum și un capitol de anexe cu statistici și fotografii ale diferitelor medalii și ordine obținute de clerici.

Aprecierile la adresa prezenței și rolului clerului Bisericii Ortodoxe Române în timpul Războiului de Întregire Națională sunt numeroase și convingătoare.

Astfel, potrivit protopopului Constantin Nazarie, șeful Serviciului Religios al Armatei Române din timpul Marelui Război: „Preoții, în vremi așa grele, au dat dovezi de o abnegație, de un curaj, de un spirit de jertfă și de o activitate așa de înțeleaptă, spornică și folositoare, încât și-au atras admirația și respectul tuturor militarilor, asigurându-și locul de cinste în rândurile lor și devenind element absolut indispensabil, cum și este” (25 decembrie 1918).

La 10 aprilie 1918, generalul de corp de armată adjutant Constantin Prezan, fost șef al Statului Major General, însărcinat cu comanda Armatei Române, aflat în vizită la Serviciul Religios al Armatei Române, a spus, între altele: „Preoții și-au făcut mai mult decât datoria și este o cinste pentru cler, care alături de os-

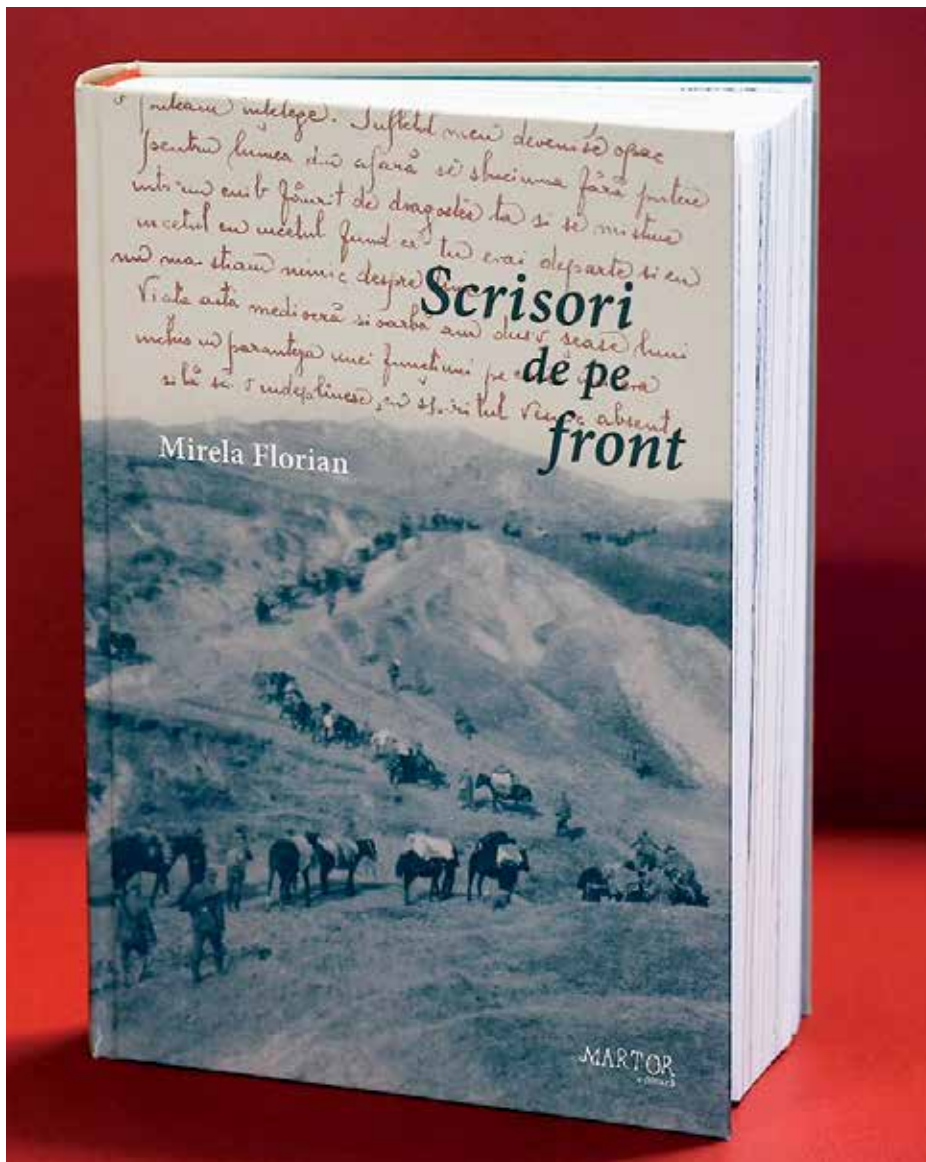
tași, a dat mai mult decât i-am cerut noi pentru Țară și Neam”.

La 8 iulie 1921, în ședința Senatului României, ministrul de Război, generalul Ioan Rășcanu, în Expunerea de motive la Legea pentru organizarea clerului militar a afirmat următoarele: „Armata noastră, care a luptat în condițiuni extrem de grele, cunoscute îndeajuns de domniile noastre, grație pregătirii ei sufletești a putut să înfrunte cele mai grele timpuri și să treacă neatinsă pe lângă flagelul teribil al bolșevismului care a prins în focul său și a mistuit formidabila armată rusească. Această pregătire sufletească în mare parte își are obârșia în sentimentele religioase cu care a fost înzestrat românul în toate timpurile și care l-a ajutat și salvat în timpurile de restriște. Sentimentul religios a fost veșnic cald în sufletul soldatului nostru, căci preoțimea militară care a însoțit armata în tot timpul războiului a fost mai presus de orice laudă și ca adevărați apostoli, preoții nu au părăsit un moment postul lor sfânt și de onoare, ajutând ofițerimea spre a putea duce la glorie trupele noastre”.

În cea dintâi Scrisoare pastorală către preoții militari din subordine, aflați pe cuprinsul țării, datată 20 noiembrie 1937, Partenie Ciopron, episcopul Armatei Române sublinia: „Ca fost ostaș, îmi dau seama ce influență are cuvântul preotului, mai ales în împrejurări grele. Și astăzi, după douăzeci de ani, am înaintea ochilor figura preotului militar de pe front, la care mă uitam ca la un trimis al lui Dumnezeu și îmi amintesc cu emoție de cuvintele ce ni le spunea înainte de începerea luptelor, oțelindu-ne sufletele: «Viața unui om - spunea el - oricât de lungă ar fi, nu reprezintă aproape nimic față cu veșnicia; deci, a-ți încheia viața mai târziu sau mai devreme, n-are importanță,

însă foarte important este felul cum ți-ai încheiat viața și ce moștenire ai lăsat urmașilor tăi. Acel om se poate socoti pe deplin fericit pe care sfârșitul vieții l-a găsit făcându-și datoria»”.

Colonel (r) dr. Dan PRISĂCARU

EPISTOLE DIN LINIA ÎNTÂI

În anul 2016 am perfectat, din postura de șef al Serviciului Istoric al Armatei, un parteneriat cu Muzeul Național al Țăranului Român, prin care ne ofeream concursul pentru realizarea unui volum de documente, scrisori și biografii ale unor combatanți pentru Marea Unire din Primul Război Mondial. Pentru că am salutat dintru început ideea acestui proiect de suflet, care, vorba academicianului prof.univ.dr. Dinu C. Giurescu, se ocupă și de soldatul român, marele anonim și de cele mai multe ori erou între eroii neamului, m-am interesat de soar-

ta acestuia și după trecerea mea în rezervă.

Și anul trecut, când, prin bunăvoința autoarei, distinsa doamnă cercetător științific Mirela Florian, am intrat în posesia prețiosului volum SCRISORI DE PE FRONT, am avut, parcă, o revelație. Eu, care vreme de opt ani, ferecat între zidurile cazarmelor din Coiciul Constanței, mi-am alimentat speranțele și hrănit iluziile scriind și așteptând la nesfârșit zeci și zeci de scrisori, am avut pretenția că înțeleg cătuși de puțin simbolistica acestor misive, chiar dacă au fost scrise în vremuri atât de grele de oameni sortiți în fiecare clipă a se jertfi pe altarul Patriei. Mărturisesc că, răsfoind cartea filă cu filă și adulmecându-i fiorul ce răzbate din scoarța amprentată de cenzură a fiecărui document am fost extaziat să constat că tandemul Mirela și Filip Florian, soț și soție, a săvârșit și împlinit, fără exagerare, o inspirată anchetă socială *post factum* și un act de restituire întru spirit a culturii de campanie, gen prea puțin evoluat și valorificat de istoriografia națională.

Volumul în sine este o reinventare a atmosferei și spiritului unei epoci care ne-a adus îndelung râvnita înfăptuire și imensa bucurie a renașterii României Mari.

Într-o discretă arhitectură retro, cartea în sine este o bijuterie bibliofilă, minuțios ticluită și expresiv ilustrată. Rareori am întâlnit în paginile unei lucrări de istorie o atât de captivantă simbioză între text, documentul de arhivă și fotografia-document. Și un inspirat patruleter tematic, cuprinzând „Scrisori și cărți poștale din timpul Marelui Război”, „Jurnale și însemnări de pe front”, „Memorii ale preoților militari” și „Mai multe feluri de a muri: mărturiile ale prizonierilor”.

De aceea, mă simt dator să salut din toata inima această salutară inițiativă de decriptare

o carte cu oameni, oameni și oameni. Cu niște bieți oameni. După părerea mea, „Scrisori de pe front” e un elogiu adus lor, o adâncă plecăciune. Mă plec și eu în fața lor. Și a cărții.”

Comandor (r) dr. Marian MOȘNEAGU

Foto: Mircea Struțescu

a filosofiei pur existențiale a țaranului român străjer de serviciu la hotarele patriei și combatant exemplar pe câmpurile de glorie ale României, precum și excepționala realizare gen hrinov de front. Este, peste anii acestui prim veac de numeroase împliniri și deziluzii, cel mai frumos omagiu adus celor care au crezut, au luptat și s-au jertfit pentru împlinirea idealului național.

Admir și apreciez deopotrivă reușita acestui elegant concept editorial cu atât mai mult cu cât proiectul este realizat de o instituție muzeală emblematică pentru cultura națională, care a găsit în Serviciul Istoric al Armatei un aliat și un partener consecvent, cu toate că, vorba autoarei, soldatul român era, îndeobște, țaranul de la coarnele plugului și nu combatantul de carieră.

Mă bucur sincer că încă din faza inițiativă am subscris și am înțeles semnificația și profunzimea proiectului. Și, ca dovadă, redau, ca argument suplimentar, dacă mai era nevoie, un mesaj din mediul virtual, postat de blog-

gerul Lavinia Bălulescu: „Rar (spre niciodată) mi se întâmplă să recomand o carte pe care doar am răsfoit-o (numai ce am pus mâna pe ea), dar de data asta nu mă pot abține. E vorba despre „Scrisori de pe front” (Mirela Florian, Editura Martor - MȚR).

Păi ce să vă mai zic? E o minunăție de carte, care conține cam ce zice și titlul, cum ar veni: 100% sentiment. Fragmente de jurnal, scrisori, cărți poștale, însemnări din „Marele Război”. Plus fotografii-document și, în fond, vreo 400 de pagini de emoție.

Mi se pare că nu era alt an mai nimerit ca acesta pe care-l trăim acum ca să apară această carte! O găsiți probabil la MȚR, dar o puteți comanda și online, aici de exemplu: <https://carturesti.ro/carte/scrisori-de-pe-front-2330958>, probabil și pe alte site-uri. Oricum, pentru mine e cartea cu care-mi încep al 33-lea an al viețișoarei”.

Un „Elogiu numelor neștiute”, conform scriitorului de mare rafinament Filip Florian, care ne asigură din avanposturile lecturii: „E

Pr. Dr. Ștefan Zară, Sfântul Ambrozie al Mediolanului. Monografie patristică, Editura Praxis, 2018

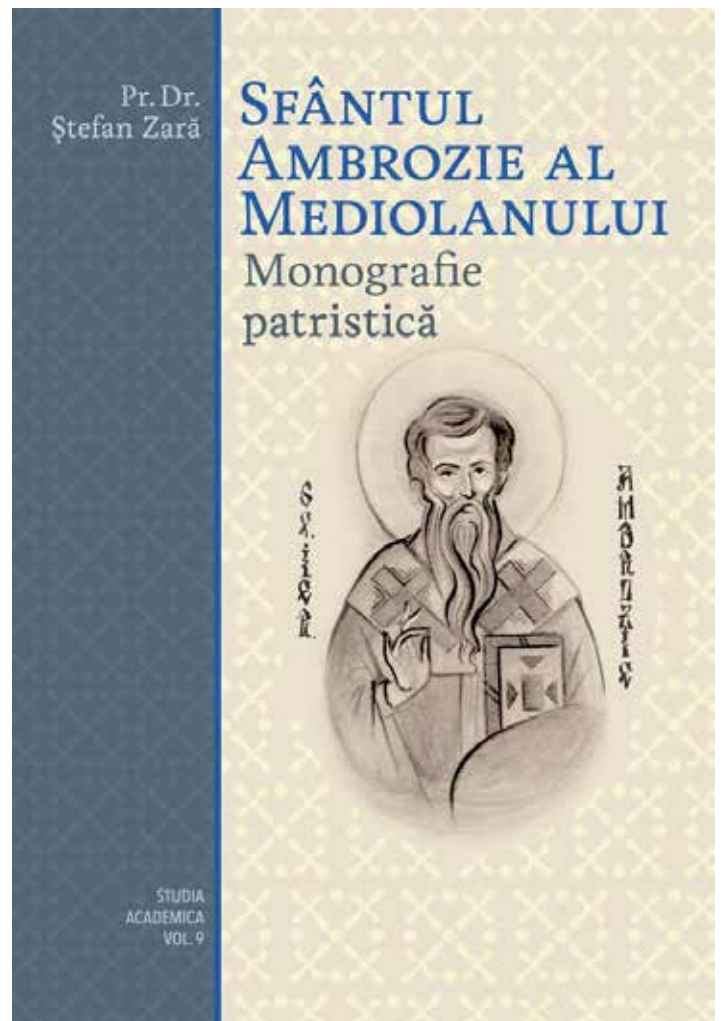
**Pr. Constantin OLARIU,
Arhiepiscopia Râmnicului**

Numeroase studii de teologie românească vorbesc despre înnoirea Tradiției, reafirmând îndemnul întoarcerii la Părinți, a traducerii operelor acestora, pentru regăsirea sensului viu și valorilor spirituale.

Într-un anume fel, Tradiția s-a reînnoit în cadrul Bisericii ori de câte ori textele Sfinților Părinți au fost așezate drept argumente, metafore, formule de credință chiar, pentru înțelegerea plenitudinii misterului mântuirii.

Explicarea teologică a formulilor dogmatice apare oarecum nesfârșită pentru secolul al IV-lea creștin, atât în Răsărit cât și în Apus, unde, nu de puține ori, a fost nevoie de sprijinul autorității statale pentru redobândirea liniștii sociale. Părinții Bisericii au trebuit, concomitent cu repetarea formulilor schematică ale dogmelor ortodoxe fixate în cadrul Sinoadelor ecumenice și recitate în cele locale, să intre în adâncimea nesfârșită a învățaturii de credință, ancorăți într-o vastă cultură teologică și filosofică care le permite fixarea corectă a unor termeni teologici, în deplin acord cu sensul Sfintei Scripturi și învățătura Părinților contemporani sau dinaintea lor.

Un rol aparte în mărturisirea Teologiei Răsăritene în Apus l-a avut Sfântul Ambrozie, episcopul Mediolanului și, de aceea, cartea Părintelui Dr. Ștefan Zară, *Sfântul Ambrozie al Mediolanului. Monografie patristică*, apărută la Editura Praxis, are meritul de a-l prezenta drept „un părinte de o profundă trăire duhovnicească și fervent luptător pentru apărarea dreptei credințe, alături de alți reprezentanți, ca: Sfântul Ata-

nasie cel Mare, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nazianz, Sfântul Grigorie de Nyssa, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Ilarie de Pictavium, Fericitul Ieronim și Fericitul Augustin. Sfântul Ambrozie are un simț profund pentru valoarea și funcția ecumenică a credinței, a doctrinei și a tradiției creștine. El atribuie o importanță deosebită sinoadelor, mai ales aceleia de la Niceea, care este un continuu centru de referință pentru problemele de învățătură și viață creștină. Sfântul Ambrozie ține ca răsăritenii și apusenii să trateze împreună problemele apărute în Biserică, ce necesită colaborarea, cercetarea și hotărârea de luat în comun".

Autorul, deși manifestă un acut simț critic la adresa celor care „l-au expedit pe Sfântul Ambrozie ca un scriitor neoriginal, compilator al Părinților Răsăriteni dinaintea sa”, ne încredințează de faptul că „opera literară, născută dintr-o utilitate practică indiscutabilă, este originală

și îi aparține întru totul. Modul în care a redat această teologie, stilul său inconfundabil, delicatețea și eleganța limbii folosite, emoția poetică și puterea sa de sinteză fac din Sfântul Ambrozie un scriitor de neegalat". Volumul, cu un vădit caracter monografic, ne oferă o imagine de ansamblu a modului în care teologia Sfântului Ambrozie al Mediolanului a fost receptată în epocă și nu numai. Important pentru Părintele Dr. Ștefan Zară a fost să ne prezinte învățătura Sfântului Ambrozie, folosind „pasaje bogate, traduse cu acuratețe din limba latină”, care „redescoperă centralitatea Sfintei Scripturi, Cuvântul lui Dumnezeu împărtășit oamenilor din iubire, în viața creștină și, în același timp, revalorizează Scriptura ca izvor primar al adevărului de credință. În teologia Sfântului Ambrozie, unitatea dintre cuvânt, propovăduire și viață se dovedește a fi indestructibilă. Interpretarea Sfintei Scripturi, împărtășirea de Cuvântul lui Dumnezeu, ca pregătire pentru cuminecarea cu Trupul și Sângele Mântuitorului la Sfânta Liturghie, dar și mărturisirea dreptei credințe ca datorie a slujitorului Bisericii sunt principalele coordonate ale scrierilor sale”, după cum apreciază Înaltpreasfințitul Părinte Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, în predoslovie la apariția a binecuvântat-o.

Aprecieri a primit volumul de față și din partea Arhid. Prof. Univ. Dr. Ioan Caraza de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București și a Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula de la Facultatea de Teologie „Sf. Andrei Șaguna” din Sibiu.

Părintele Arhid. Prof. Univ. Dr. Ioan Caraza evidențiază că „doctrina teologică a Sfântului Ambrozie are referiri în capitolul III la Sfânta

Treime, întruparea Fiului lui Dumnezeu, Sfântul Duh, restaurarea Chipului lui Dumnezeu în om prin Hristos, rolul Maicii Domnului în opera de răscumpărare, învățătura despre Biserică și lucrarea ei prin Sfântul Duh în Sfintele Taine, precum și eshatologia. Aceste teme doctrinare au ca sursă operele ambroziene: exegetice, moral-ascetice, dogmatice, cuvântări, imnuri și scrisori prezentate în capitolul al II-lea al scrierii.

Învățătura sa pastorală este tratată și analizată în capitolul al IV-lea, cu sublinierea rolului preoției și a lucrării acesteia prin predici, cateheze și imne. Autorul a considerat o necesitate sublinierea contribuției Sfântului Ambrozie pentru teologia apuseană din vremea sa (capitolul V), dar și receptarea învățăturii sale la Sinoadele Ecumenice ulterioare, ca și garant al credinței. Era necesară sublinierea acestei contribuții a Sfântului Ambrozie ca o nevoie din vremea sa de colaborare dintre Răsărit și Apus pentru rezolvarea problemelor apărute în Biserică”.

Părintele Constantin Necula subliniază că „suntem dinaintea unei cărți de sinteză, fără precedent în limba română, asupra vieții Sfântului Ambrozie, episcopul de Mediolanum. Numită „Monografie patristică”, lucrarea Părintelui Ștefan Zară încântă. Volumul Părintelui Ștefan Zară caută să răspundă, în primul rând, construirii unui stick de memorie legat de Sfântul Ambrozie. Veți descoperi date importante legate de viața și opera sa, sinteze inteligente și o remarcabilă cunoaștere a textului ambrozian, semn al iubirii duhovnicești a scriiturii acestuia. Merită să amintim, cu respect și considerație, efortul făcut de pătritorii români de a apropia de cititorul tânăr,

din Seminar ori Facultatea de Teologie, textele acestui minunat teolog”.

Autorul însuși susține că „această monografie patristică nu apare pe un teren arid, ci beneficiază de un mare efort critic și de o uriașă muncă de cercetare din partea teologilor și istoricilor, din vremea Sfântului Ambrozie și până astăzi. Nu putem trece cu vederea numărul impresionant de lucrări asupra acestui autor patristic, care ne-au deschis către o înțelegere mai profundă a scrierilor și activității pastoral-misionare întreprinse de Sfântul Ambrozie”.

Cercetările anterioare sunt amintite în ampla bibliografie de final, fapt pentru care volumul devine și un instrument de lucru extrem de util cercetărilor, la îndemâna cărora a fost așezat și bogatul indice de termeni și nume proprii.

În cadrul Colecției Studia Academica a Editurii Praxis, cartea Părintelui Dr. Ștefan Zară, Sfântul Ambrozie al Mediolanului. Monografie patristică, continuă seria mărturiilor pe care fiecare autor în parte o oferă asupra responsabilității și jertfelniciei slujitorilor Bisericii care au fost adevărați trăitori și mărturisitori ai credinței mântuitoare.